

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

A kézdivásárhely városi és vidéki vadász-egyesület hivatalos közlönye.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökre és vasárnap.
Előfizetési árak: Egész évre 5 ft, félévre 2 ft 50 kr, negyedévre 1 ft 25 kr.— Egy eszám ára 5 kr. Községek, tanítók, iparosok és Egyesületek, melyek egyenként, ha előfizetnek, 4 ft-ért kapják a lapot.

Felelős szerkesztő: Dobay János.
Kiadó-tulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

A lap szerkesztési részét illető közlemények, a szerkesztőséghez (Dobay János Kézdi-Vásárhelyt) intézendők.
Kiadó-vatal K.-Vásárhelyt az ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájában, hová a hirdetmények s előfizetési pénzek küldendők.

A munkaközvetítés szervezése.

Amilyen meddő volt a közelmúlt évek politikai háború-korszak a közgazdasági alkotások terén, éppoly dusan hajtja a gyümölcsöket a békének már ez a rövid időszaka is, a melyet tavasz óta élvez az ország. Sokkal szaporábban és nagyobb arányban, mint ahogy remélni lehetett, a kormánynak módja van az adott program bevaltására és bizony senki sem vonhatja ki magát ama kedvező benyomás alól, melyet a hosszú tespedés után most szép egymásutánban megvalósuló alkotások keltenek.

A kereskedelemügyi miniszterium meglehetősen előljár a kormányzati ágak között az alkotások száma és jelentősége tekintetében egyaránt. Az az eredmény, melyet Hegedüs Sándor gyakorlati tudásától és erős képességeitől várt az ország mindinkább mutatkozni kezd. Tárcajában mindegyik ágából előtérbe vonja a miniszter azokat az ügyeket, a melyek reformra avagy gyakorlatias megoldásra várnak, s részben igen régóta várnak. Alig mulik hét, hogy egy-egy nagyobb jelentőségű ilyen alkotásról ne értesülne a közvélemény, mely épp ezért valóságos rendkívüli figyelmet s a megalkotótnál sokkal élénkebb érdeklődést tanusít a miniszterium dolgai iránt.

A mit Hegedüs Sándor legujabban

megalkotott, az ipari és szociálpolitikai viszonyainknak egyik legfontosabb ügyét karolja fel: a munkaközvetítést. Minde- nütt, ahol munkásbajok vannak, a baj első forrása rendszerint a munka és a munkás közötti érintkezés hiányából ered s ennek megfelelően legtöbbször a munkaközvetítést állítják is fel a munkásbajok terjedésének első gátjául. Ahol a bajok még nem hatoltak mélyre, ott ez a preventiva tényleg segíteni is szokott. Magyarországon, csudálatosképpen mindenről megfedekeztek s ekként elmulasztották, hogy a baj orvoslását a legelső stádiumban megkíséreljék. Ma már az ipari munkásmozgalmak nálunk is túlépték az első stádiumot s így bizony nem lehetne egész határozottsággal állítani, hogy a munkaközvetítés szervezése feltétlenül orvosolja a munkásbajokat.

Ellenben az kétségtelen, hogy a rendszeres szociálpolitikának első lépése a munkaközvetítés kell, hogy legyen s ekként a munkaközvetítés szervezését most olyanként kell vennünk, mint a magyar szociálpolitika megindítását. Amióta a kereskedelemügyi miniszteriumban az iparfejlesztési szakosztályhoz hozzácsatolták a munkásvédelem ügyét is, azóta beható tanulmányozás és előkészítés folyik ezen a téren avégből, hogy megállapíttassék a szociálpolitika iránya, programja és

végrehajtási módja. Minthogy pedig az ekként létrejött megállapításnak az első gyakorlati nyilvánulása a munkaközvetítésügy megoldása, ez utóbbiból egyszersmind tájékoztatást merithetünk a magyar szociálpolitika egész ügyére nézve.

A miniszter a kereskedelmi és iparkamrák mellett akarja országsszerte felállítani a munkaközvetítő-intézeteket s fentartásukat egyrészt a törvényhatóságokra másrészt a kamarákra bizná, azonban a maga részéről is hozzájárulna a fentartás költségeihez.

A munkaközvetítő-intézmény vezetését az érdekeltség lássa el, a munkaadók és munkások egyaránt legyenek képviselve a vezetőségben s e két érdekelt elem között pártatlan férfiak megfelelő száma legyen az összekötő kapocs. A munkaközvetítés az ipari, mezőgazdasági és üzleti munka minden ágára, a férfi s női nemre egyaránt kiterjedjen, kezdetben mintaképpen Budapesten szerveztessék s azután fokozatosan az ország minden részében. A munkaközvetítés mindenkiére nézve s minden tekintetben ingyenes.

Ime, ezekben van a főirányadása a kereskedelemügyi miniszter nagyszabású kezdeményezésének. A magyar társadalom nagy megnyugvással veszi tudomásul belőle, hogy a magyar kormány, ha pótolja is a társadalmi tevékenység mulasz-

TÁRCA.

AZ EZREDORVOS.

Irta: Igálsiz.

Roszzul cselekedett Turbányi János ezredorvos, mikor hajlott korában megnősült. De nem nősülési szándéka volt hibás, hanem választása esett rosszzul. Az ötven évet meghaladó férfi egy 20 éves fiatalságot vezetett oltárhoz. Az öregség beleszeretett az ifjúságba, az élemedettség az üdeségbe, a kóró a rózsabimbóba.

De hisz ez érthető. Ám érthető az is, hogy az ifjúság nem volt szerelmes az öregségbe, az üdeség az élemedettségbe s a rózsabimbó a kóróba.

Ám akkor a rózsabimbó miért kötötte magát a kóróhoz?...

Istentől, embertől elhagyott kis városka volt az a fészék, hova az orvost gárnizonja kötötte. Az okkupált tartományok legmélyén, Montenegró határán, távol a hajózható tengertől és a vasutaktól feküdt a néhány száz viskóból álló városka, mely azonban a megszálló hadsereg nézve fontos pont volt s innen ágazott szét a katonaság az épített erődökbe.

E városkának nem volt fiatalsága. Szórakozást nem nyújtott az idegennek. Nem is kereste fel idegen. Csak a katonaság változása zavarta meg az élő egyhangúságot olykor-olykor, mikor egyik zász-

lólal felcserélte a másikat. A tisztek itt oly elhagyottak voltak, hogy ha változatosságot akartak, hát a legénységgel mulattak. Így is alig lehetett megölni az időt.

A katonáktól félt a város. Ezek voltak a vidék urai. Ritkán jártak sétálni az ugynevezett városba és ha látták őket az emberek, csak szuronyosan, töltött fegyverekkel látták. A katonatisztekkel szemben is félelmes tisztelet fejlődött ki. Az ezredorvos ur járt a legjobban. Bóna a lakosság inkább az orvost csodálta. Orvos nem volt az egész kopár hegyi vidéken, mely csupa sziklából állott. Sziklára épült a város, koldus volt hát a lakossága, hogyan lett volna kedve ide szállingózni egy orvosnak a koldusságba?!

Az ezredorvostól félték hát a legkevésbé és szerették a legjobban. Az le is járt a városkába, sőt nem is a lágerben lakott. Ott kvártélyozott a helység első emberénél, ki igen hű ember volt.

Ennek a hű embernek volt egy szép halavány leánya is, ugy huszonhárom éves. Nagyon szép leány volt és egyetlen jómódu leány. Még sem mehetett férjhez. Egy kecskepásztorhoz csak nem adhatták, más fiatal ember pedig nem akadhatott e sziklavidéken. Odaadták hát az ezredorvosnak. A rózsabimbó így került a kóróhoz, az öregség így párosult a fiatalsággal.

És az orvos, ki mindig az emberben buvárkodott, nem számított a lélek szomjúságára, a test sóvárgására? Nem gondolt arra, hogy ez a fiatal lélek csak hasonló fiatal lélekkel tud rokonszen-

vezni, s a test sóvárgása nem találhat kielégítést az ő öreges szerelmében.

Nem, nem gondolt arra, a szerelem elvette gondoló képességét és beteges ábrándjában magáévá tette a gyermeket, hogy boldogítsa.

De nem tudta boldogítani s csakhamar bágyadtak, szerelmi hévre képtelennek, tehát a mi tényleg volt, öregnek érezte magát. És jóllátta, hogy rosszzul cselekedett és sivár, rideg, üres, örömtelen életet szerzett ennek a leánynak. Rabság az nem házaselet, sorvadás ez nem együttélés erre a nőre nézve...

És hogy nejét némileg kárpótolja, az orvos megnyitotta házát a garnizon tisztjei előtt. Ezek unalmukban már a templomi misékre kezdetek járni.

Nevezetessé vált ezután a garnizon előtt minden héten az a nap, melyen az ezredorvos ur kis családi körében a tisztikart fogadta. A szép asszony ifjúsága, üdesége, vendégszerető modora elbájolt mindenkit s unaloműző jó kedvet, derűt hozott a sziklavidéken állomásokra.

Mikor azután egy-egy délután nagyon sok ideje volt egy-egy tisztnek, hát fogta magát és elmerészkedett az ezredorvos házába. S ott mindig szívesen fogadták. De bizalmat gerjesztő mozdulatot nem lehetett látni, vagy valamire feljogosító szót nem lehetett hallani a szép asszonytól. A tiszteletteljes távolság tehát megmaradt az asszony és a tisztek között. Csak a garnizon egyik főhadnagya iránt viseltetett jól titkolt szerelemmel és meleg ér-

tásait a szociálpolitika és a munkásvédelem terén, ezt minden államszocializmus tendencia nélkül teszi s ezt az alkalmat nem akarja felhasználni arra, hogy a kormányhatalmi omnipotenciát kiterjeszse.

A társadalmi kérdések megoldása hivatásszerűleg magának a társadalomnak kezeibe való s a józan állami politika ezen a téren nem is törekszik egyébre, mint hogy a társadalmat ebbeli hivatásának megragadására, felölélése s teljesítésére sarkalja, esetleg kényszerítse. A munkaközvetítés ügyét a kormány a társadalomra bizza s magának csak éppen azt a jogot tartja fenn, hogy a teherben osztozkodhassék, valamint, hogy csendes figyelő tanuja lehessen az egész ügy lebonyolításának. Ennél liberálisabb és konziliánsabb szociálpolitikát bizonyára nem kívánnak még a tulzók sem s a közvélemény annál örövendesebben fogadja ezt az irányzatot a munkásvédelmi ügy első lépésében, mert bizva reméli, hogy a további lépéseket is hasonló bölcs politika fogja vezetni. Az ilyen eljárás a szociálista agitációnak kiesavarja kezéből a a fegyvert s a magyar társadalom legelső munkásvédelmi intézménye felülemelkedik minden szálmon, midőn ingyen s önzetlenül szolgáltatba szegődik azoknak a nagy czélokaknak, melyek a jól szervezett s becsületesen működő munkaközvetítés keretében betölthetők.

Nagy érdeklődéssel nézünk elébe a munkaközvetítő-intézmény megalakulásának és fejlődésének. A jelek ugy mutatják, hogy ebből a magból terebélyes nagyfa fog kifejlődni, melynek árnyékában jól érzi majd magát mindenki: munkás, munkaadó és társadalom egyaránt. A kereskedelemügyi minisztert, a mikor megindítja a szociálpolitikai alkotások sorát s mindjárt az első intézkedéssel ilyen helyes érzéssel és nagy körültekintéssel valószínűleg meg egy nagyfontosságú szervezetet, az egész ország elismeréssel üdvözlí s legőszintebben kíván sikert munkásságához.

—ala.

A székely iparkamara közgyűlése.

Maros-Vásárhely, 1899. szept. 28.

Tegnap tartotta a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara érdekes, hosszú tárgysorozattal a nyári szünet után első ülését.

Tauszik B. Hugó elnök bejelentette, hogy az elnökség Királyunk ő felsége arczképét a kamara gyűléstérre számára megfeszítette. Továbbá Hegedűs Sándor minisztert valóságos belső titkos tanácsossá és Sztierényi Józsefet miniszteri tanácsossá történt kinevezetése alkalmából üdvözölte.

Mély részvétellel adózott az ülés jegyzőkönyvében is Györgyjakab Márton rendes, Kovács Ferenc és Vass Tamás nagyérdemű, munkás levelező tagjainak elhunytá fölött.

Az ipartestületek tevékenységeinek élénkítése és hatályosabbá tétele iránti miniszteri leirat értelmében a kamara már megkezdte akezióját; titkára Sz. Szakáts Péter a nyár folyamán személyesen is meglátogatta a kerületbeli ipartestületeket, azokkal tanácskozott a jövő teendői fölött. Ez ipartestületek maguk is kifejezték, miszerint óhajtnak a kamarával való sürűbb érintkezést és együttes működést. A hazai gyárak statisztikai főlvétele tárgyában Hegedűs Sándor miniszter által tett kezdeményezést, a kamara kész örömmel pártolta és közreműködik a fontos feladat megkönnyítéséhez.

A kamara 1897. évi jelentésére vonatkozólag adott miniszteri válaszok felolvasásakor több felszólalás volt a székelyföldi iparfejlesztő bizottságok stagnálása miatt. Farkas Izsák, Deák Lajos, Bürger Albert és az elnök mind ama véleményüknek adtak kifejezést, hogy a székelyföldi iparfejlesztő bizottságok jelen szervezetükben nem felelnek meg feladatuknak és módokról kell gondoskodni, hogy gyakorlatias tevékenységgel szép hivatásukat betölthessék a minnek egyik módja lenne az iparkamarával való összeköttetés. Az elnökség ez ügyben fölterjesztést intéz a miniszterhez. Köszönettel vette a kamara, hogy Hegedűs miniszter Székelyudvarhelyt a nyáron tanfolyamot tartott fenn korondi agyag háziiparosok számára s megkérdezi ottani kultágjait, hogy e tanfolyamon a háziiparosok mennyire haladtak s miként értékesítik tanulmányaikat a gyakorlatban. Ugyiszintén helyeslőleg vette tudomásul a gyűlés az elnökség ama jelentését, hogy Marosvásárhelyre szabászati tanfolyam létesítését javasolta a kormánynak.

Pártolta a kamara Uzon község új helypénz díjszabályzatának, valamint Székely Keresztur községnek üsző vásár engedélyezése iránti kérelmüket.

A m. kir. honvédség részére jövő évben szállítandó 20.000 párnyi lábbeli szükségletére 6 alkalmi szövetezetet 363 taggal, összesen 27.030 pár szállítására ajánlkozott, vagyis ez egy kamara kerü-

letéből jóval többre, mint a mennyit az egész országnak juttatnak.

Az ajánlatok fölterjesztettek a miniszterhez. A közös hadsereg részére szükségelt ruhaneműek szállításánál meghatározott azon változást, hogy a pályázatok a kamarák útján terjesztetnek föl s a munkát szakbizottság véleményeinek meghallgatásával a magyar kereskedelemügyi miniszter osztja föl, a kamara megelégedéssel fogadta. Az 1890. évi költségvetés 10.900 frt bevételben és 10.830 frt, kiadásban állapított meg.

Sz. Szakáts Péter jelentette, hogy a Marosvásárhelyt tervezett fonógyár tolkát a város kiküldöttjével megsemmisítették, a tavasszal kibocsátott részvény aláírási iver október 15-ére bekértek. Jeleltette továbbá, hogy Lipa és Sadler első égeri szaru- és csontáru gyáros Csehországból, továbbá Babós Elek kötszőgyáros Szegedről a székelyföldön gyárakat szándékoznak fölláztatni. A kamara a csont- és szaruáru gyárt Marosvásárhelyre a kötszőgyárt Székelykereszturon javasolja fölláztatni.

Örömmel csatlakozott a kamara a temesvári kamarának a hazai iparpártolása érdekében indított hazafias akeziójához. Dr. Gidófalvy István kolozsvári kir. közjegyző, kamarai levelezőtag felhívását az országos központtal kapcsolatos ipari szövetségek létesítése tárgyában a kamara magáévá tette. A megyei ipartanácsokba beválasztottak: Háromszékmegyében Czimbalmos Ferenc és Ferencz Lajos rendes, Török Sándor és Nagy Elek pöttágoknak, Marosvásárhelyre Szabó István és Andrassy Imre rendes, László Samu és Kézel Károly pöttágoknak, Marostordamegyébe Kapusi Dániel és Urmánczy János rendes, Wermesche János Gross és Simonfi József pöttágoknak, Csikmegyében Deér Venczel és Nagy Gyula rendes, Tamás József és Urmánczy Vertán pöttágoknak, Udvarhelymegyében Ugron Gábor és Gál János rendes, Fazakas József és Lengyel László pöttágoknak.

A magyar textil gyárosok országos kongresszusára a kamara képviselőtében Borszéký Soma levelezőtag és Sz. Szakáts Péter titkár küldetnek ki. A kamara levelezőtagjaivá egyhangú lelkesedéssel megválasztottak: Örley János iparfelügyelő, Dr. Fenyvessy Soma és Dr. Sebeas Dénes lapszerkesztőket. Örömmel üdvözölte a kamara Hegedűs Sándor miniszternek ama rendelkezését, melyet a városi és vármegyei törvényhatóságokhoz intézett szükségleteiknek a hazai ipartermékeiből kötelező beszerzése tárgyában Tauszik B. Hugó elnök indítványára a gyűlés lelkesedéssel elhatározta, hogy Hegedűs Sándor minisztert a székelyföld meglátogatására vonatkozólag tett, a lapokban is közölt ígéretnék beváltására, fölrátalag kérni fogja és följánlja ez al kalomra ő nagyméltóságának szolgálatait.

Az őszi elhelyezés alkalmával különböző mesterségek tanulására beosztott összesen 106 székely

deklődéssel a fiatal asszony. Ezt a végnélküli szerelmet el tudta titkolni a nő a világ előtt, mely a garnison tisztjeiből állott, de nem tudta eltitkolni a szeretett férfi előtt.

És Simkó főhadnagy csakhamar észrevette a hatást, mit személye a nő lelkében elidézett. És élvezte is a hatást. Eljárt az asszonyhoz, mikor csak szerető tehetette. Ha a férj elment hazulról, ő belopódzott hozzá. S noha a nő el tudta titkolni titkát a világ előtt, annál ügytlenebb volt a főhadnagy ur. S nem sokára az egész garnison tudta, hogy a szép asszonynak Simkóval viszonya van.

És meghallotta a férj is. Mindenki a kitérő katasztrófát leste. De ez késett, mintha váratott volna magára, hogy annál rettenetesebben törjön ki. És előre sajnálták a szegény szép asszonyt, kit ha férje el is taszít magától, még sem lehet soha Simkó...

De a katasztrófa elmaradt. A férj ugyan mindent tudott, de perpatvart, avagy épen katasztrófát elidézni nem lehetett szándékában. Csak el-elmondogatta magában:

— Szegény asszonyt minek is kötöttem hozzáml!...

S ha dolgát végezve hazafelé tartott, lassu, zajtalan léptekkel ment fel a grádcison. Nem esengetett be, hanem elkerült a család szoba ablakához, azt csendben megörögte. A legénye csakhamar kidugta a fejét. Attól aztán megkérdezte.

— Itt hol a feleségem?

— Itt hol van, ezredorvos ur.

— Ugy-e a főhadnagy ur is itt van?

— Az is itt van, orvos ur. És a legény gunyosan mosolygott. De az orvos nem akarta észre venni ezt a gunyos mosolyt, mely szavainak szólt és csendesen motyogta:

— Jól van, jól van. Azután ismét zajtalanul lement a lépcsőkhöz, ment a tiszti kaszinóba. Ott elhelyezkedett egy sarokban és a nedvespápaszemét törülgette.

Mikor aztán feltételezhette, hogy a főhadnagy elment, haza merészkedett. Otthon aztán olykor-olykor mélabus hangon megkérdezte nejétől:

— Nos édes Iduskám, jól mulatott Simkó?

A nő arca pedig ragyogott a boldogságtól. Egyszer aztán ismét haza motyogott a férj. Odalopódzott legénye ablakához és megkérdezte:

— Itt van a főhadnagy ur?

— Már régen elment.

Az orvos csodálkozott. Simkó látogatása ok nélkül nem lett volna ily rövidre szabva. Rosszat sejtve sietett a szobába.

Nejét a pamlagon találta zokogásban.

— Mi baj Ida? kérdé az orvos, szeretettel simogatva meg fiatal nejét, mint az apa beteg gyermekét.

A nő csak sirdogált.

— Talán fájdalmat okozott ő neked? kérdé suttyog hangon a férj.

Az asszony erre sem felelt. Az orvos egy nagyot lélegzett és aztán bátorságot vett magára, megkérdezte:

— Talán összekocczantatok?... Talán — különös nehézséggel ejté ki a szót — szakítottatok?...

A nő most sem felelt, de teljes erővel kitérő zokogása megadta a választ, elárulta az orvosnak, hogy helyesen kutatótt. Lehajolt nejéhez:

— Vigasztalódjál szegény gyermek, mert én jóvá teszek mindent, megyek és megmosom a fejét. No, ne sirj, te kis bohó, nem akarlak könyezni látni, ez fáj nekem, megyek és el hozom ide hozzánk... Meglásd, ki fog engesztelődni, bocsánatot fog téled kérni, no ne sirjál! — — —

— Házasság emberek és férjes nők, kik ezt olvassátok, nevéssétek ki ezt a szerencsétlen embert, ki csakugyan így cselekedett. Addig járt a garnisonban és a városban, míg megtalálta és eljövetele birta neje főhadnagyt.

Este már hármával ültek az asztalnál. Az asszony zemei ujra boldogságtól ragyogott. Az üdösség, a fiatalelég között pedig komolyan, áhitatosan ült a kóró, az öreg ezredorvos. A két szerelmes atyja gyanánt beilhetett volna a keretbe...

fiu. Ezek között van marostordamegyei 32, csikme-
gyei 30, háromszékmegyei 19, udvarhelymegyei 6
és tordaaranyosmegyei 19. A marosvásárhelyi ipari
szakiskolába ezeken kívül ösztöndíjjal 4, az udvar-
helyi pedig 2 székely fiut íratott be. A székely
iparalap a múlt ülés óta 213 frt 95 krral gyarapod-
ván, 2246 frt 58 krra emelkedett.

A kolozsvári országos ipari kongresszusra a
kamara Szabó István alelnököt és két titkárát kül-
dötte ki.

Nem pártolta a kamara a brassói kamarának
az utlevél kiadás a gyorsítása és könnyítése iránti
javaslatát, mert székely kamara a veszedelmes
székely kivándorlás megállítását éppen az utlevelek
még szigorúbb megszorításától reméli.

A polgári leányiskola megnyitása.

A kézdivásárhelyi jótékony Nő-Egylet polg.
leányiskolájának az I-ső osztályát okt. 1-én nagy
ünnepélyvel nyitotta meg az áll. elemi isk. új épü-
letének tornatermében.

E tágas helyiségben volt előzetesen az elemi
isk. ünnepélyes és lélekemelő megnyitása a gond-
nokság jelenlétében. Ezután vette kezdetét a polg.
leányiskola ünnepélye, melyre teljes számmal jelen-
tek meg a nőegyleti tagok, a felügyelő bizott-
ság, a tantestület, a szülők s a városi és vidéki ér-
deklődők.

Nagytisztelott Székely Jánosné nőegyleti alel-
nök lelkes szavakban adott kifejezést annak, hogy
a Nő-Egyletnek egy 12 év óta táplált reménye teljes-
edett be. E hosszas küzdelem után egyesek buz-
galma és a felsőbb hatóságok jóakarata támogatása
meghozta ezt a fontos intézményt, a polg. leányiskolát,
melyet átadott a felügyelő bizottságnak. A gond-
nokság buzgó, s a polg. leányiskoláért lelkesedő el-
nöke tek. Kovács Dániel ur átvette és ígéretet tett,
hogy úgy ő, mint a gondnokság minden lehető
megtesz az iskola felvirágztatására. Ezután az el-
nök ur felkérte az intézet igazgatóját, Balázs Már-
ton urat, az iskola megnyitására. A nemcsak lelke-
sedni, hanem tenni is tudó igazgató, ugy alakilag,
mint tartalmilag igen szép és csinos beszédben is-
mertette az új iskola keletkezését, célját, haszná-
tát, fenntartását. A közönség érdeklődéssel jutalmazta
meg s Nagy Károly árvaházi igazg. ur köszönő
szavai után, hangosan megéljenzte.

A megnyitó beszédet a következőkben kö-
zöljük:

Mélyen tisztelt közönség!

Szeretett növendékek!

Ismeretes dolog már ugy városunk, mint vidé-
kének nagy közönsége előtt, hogy a kézdivásárhelyi
jótékony nőegylet szept. hó 5-én, a vármegye köz-
igazgatási bizottságától, a Nagymélt. vallás- és
közokt. m. kir. miniszter ur utólagos jóváhagyása
reményében, engedélyt nyert városunkban a polgári
leányiskola I-ső osztályának megnyithatására.

Ez az engedély, egy majdnem 20 éven át ál-
landóan felszinen tartott és az idők teltével, egy
mind jobban és jobban égetőbbé vált közszükség
iránti munkásságnak az eredménye.

Nemcsak városunk, de a kézi és orbai járásek
56000 lakosságának érdeke is már régóta követeli,
hogy városunkban egy polgári leányiskola létesít-
tessék.

Mint említettem, hosszú idő óta, de különösen
az utóbbi években, városunkban minden hivatalos és
társadalmi tényező egyaránt foglalkozott a kér-
déssel.

Az első segítséget, s ezzel a dolognak az első
lökést a helybeli két pénzintézet adta meg 6000 frtot
kitévő alapítványiakkal. Csak folytatni kellett az ál-
dozatot, hogy az eszme diadala ne késsen sokáig.

A városi tanács is nemcsak ezelőtt, de a nagy-
szerű palota építésénél is határozottan gondolt arra,
hogy mihelyt anyagi ereje ismét megengedi, egy,
az elemi iskolánál magasabb foku leányiskola meg-
valósítására lépéseket tesz.

A városnak az elemi iskolák érdekében hozott
nagy mérvű és sokszoros áldozatai még le sem zaj-
lottak egészen s ezt tudva és a legnagyobb elismer-
réssel méltányolva a jótékony nőegylet is, hogy a

magasabb foku nőnevelésnek, — ezen égető közszük-
ségre, — érdekében minden perczet, minél előbb ér-
tékesíthessünk, régi határozataihoz hiven, lelkesed-
déssel vette kezébe a kezdeményezés zászlaját, meg-
hozta áldozatát a szent ügyért s erős elhatározást
tett mindent elkövetni, hogy arra ugy a nagy közön-
ség, mint a felsőbbbbság jóindulatát és áldozatkész-
ségét megnyerje.

A kezdeményezés f. év június havában tehát
meg történt. Isten a női szivekben égő óhajlás első
lökését is sikerrel koronázta. A felsőbbbbség és a nagy
közönség, mint ezelőtt is, meleg jóakarattal vannak
a dolog iránt s azért erősen hisszük, hogy az ál-
talános lelkesedés megfogja találni a módot, a nyert
engedélynek nemcsak érvényre emelésére, de a ma
megnyitandó iskola megtartására és fejleszté-
sére is.

A nyert engedély alapján a jótékony nőegylet
megalkotta az iskola felügyelő-bizottságát, szervezte
a tantestületet, kihirdette a beiratás idejét és felté-
teleit és szept. 23-án egy műsoros táncestély jöve-
delméből, a megszavazott 200 frton felül, az iskola
céljaira szerzett 83 frt 11 krt.

A felügyelő-bizottság vezetése mellett beiratott
idáig 42 leánygyermek. Ezekből 19 egész, 14 fél-
tan-díjjal, 9 pedig tandíjengedéssal. 15 szegény tanuló
részére megszerezett 114 frt értékű ingyen tan-
könyv. 34 frt 90 kr értékű ajándék könyvvvel pedig
megvettette az iskolai könyvtár alapja. Beszerze-
tett minden az adminisztrációhoz szükséges utasi-
tás, rendelet, naplók és nyomtatványok. Megállapí-
tatott az órarend s az egész tanévre beosztott az
iskolafelügyelő. Megszerezett a tanterem, gondos-
kodva van annak fűtéséről és tisztán tartásáról,
megszereztek a legszükségesebb butorok és egyéb
felszerelési tárgyak, nemkülönben az esetről-esetre
szükséges tanszerek. Igaz, hogy a tantermet, bu-
torokat és tanszereket csak használatra nyertük a
helybeli más iskoláktól.

Ezen és ugy a nőegylet, mint a felügyelő bi-
zottság és igazgató által végzett többirányu egyéb
intézkedések után, a gondviselő Isten jóvoltából,
eljutottunk a polgári leányiskolának megnyitáshoz.

Ez az összegyűlt kedves gyermekesereg leg-
jobbzan bizonyítja, mily nagy szükség van városunk-
ban, a polgári leányiskolára, — a hol azok nemcsak
magasabb műveltségre, de az életre, a kenyérkeres-
etre is előkészítettnek.

A polgári leányiskola 4 évre terjedő egységes
és szakszerű oktatásban részesíti tanulóit. Már az
első osztályban 10 kötelező tantárgyon kívül a né-
metnyelvet is tanítja. A ki a polgári leányiskola
IV. osztályát elvégezte, nemcsak számottevő művel-
tséghez jut, de átléphet a felsőbb leányiskola vagy
leány gymnasium V-ik osztályába, elvégezheti a női
kereskedelmi tanfolyamot, mehet női ipari és kézi-
munka, ovónő és tanítónő képezdebe. A IV-ik osz-
tály bizonyítványával pedig a növendékek alkalma-
zást nyerhetnek postánál, táviránál, vasutnál s ma-
gánhivataloknál.

De a leánygyermeknek ennyi nagyságú
előnye mellett ezen iskola által mily számtalan
előnyben részesülnek a szülők is, a kik nem kény-
telenek gyermekeiket kiadni a szülői háztól, s így az
erkölcsi nyereség mellett, évenként pár száz forintot
is megtakaríthatnak. A szülőknek szegényebb része
pedig, csekély áldozattal, sőt ingyen is iskoláz-
tathatja gyermekét.

A vidék érdeke is jobban felénk fog irányulni
iskolánk által s míg egyrészt városunk forgalma
nyerni fog, másrészt a vidéki szülők is keveseb-
bet költenek és nyugodtabban vannak gyermekeik
sorsa felett itt a közelben, városunkban, a hol tal-
lán már fiugyermekeik is tanulnak s a hol ugy a
közérkösséget, mint a megélhetési viszonyokat te-
kintve, a lehető legkedvezőbb viszonyok vannak.

Azonban magasabb szempontokból is elbíráltat-
juk ezen intézmény létesítését. Jól tudjuk, hogy egy
város haladását és fejlődését rendszerint abból ítél-
meg, mily számmal vannak annak, a mai kor szín-
vonalán álló, kulturális intézményei.

Sőt tovább menve, a magyar állam s a magyar
faj államfentartó eroje is, a magas színvonalon álló és
mindent átható magyar kulturában gyökerezdik.

És ha, mi itt Erdély bércei közt elrejtve, ami
sajátságos érdekeinket és földrajzi helyzetünket is
figyelembe vesszük, akkor önkéntelenül is visszacseng
fülünkbe fenkölt lelkü miniszterünk azon mondása:

„A székelység erősítése a Királyhágón tul, az élet-
erős nemzeti politikának a tengelye“. E mondás a
milyen nagy, épen olyan igaz.

Valamint igaz azon mondás is: „A legszentebb
állami érdek, hogy az oláh határon őrt álló székely-
magyar népoktatás magas foku fejlődése és minta-
szerűsége biztosítottassék.“

Az eszme tehát sokkal nagyobb és szentebb,
a mint az első pillanatra látszik, s azért az után tö-
rekedünk, s az iránt a legnagyobb jóindulattal és
tőlünk telhető áldozatkészséggel lenni, legszentebb
kötelességünk.

Az engedély reánk nézve nagyon fontos jóté-
mény, a melyet megtartani és biztosítani összes
érdekeink követelik.

Nem távozhattunk azért e helyről addig, a mig
ugy a nőegylet mint, a felügyelő bizottság, egyszó-
val iskolánk valamint a szülők és a nagyközönség
névében hálás köszönet ne mondjak; Nagyméltóságú
Potsa József valóságos b. t. t. cs. és kir. kamarás,
megyénk szeretett főispánjának, Tek. Csánky Gyula
vármegyénk lelkes és ügybuzgó tanfelügyelőjének,
valamint Nagys. Benke Gyula és Weisz Berthold
ország. képviselő uraknak, ugy az eddigi, mint a jö-
vőre is — meleg sorokban — megígért lelkes pártfo-
gásukért. Köszönetet kell mondanom a helybeli két
takarékpénztárnak, a helybeli más iskoláknak, kü-
lönösen az áll. elemi fiu- és leányiskolák gondnok-
ságának, Tek. Dobay János városi főjegyző és lap-
szerkesztő, valamint Janesó Mózes nyomdatulajdo-
nos és kiadó uraknak, a nőegyletnek, a gondnokság-
nak, a tantestületnek és mindazon nő és férfi polgár-
társainknak, a kik ez iskola érdekében már eddig is jó-
indulatu támogatással és pártfogással voltak. Tartsák
meg nemes érzéseiket iskolánkkal szemben ezután is.

Most pedig, miután iskolánkat a város és vi-
dék nagy közönségének is gúndjaiba és szives jóin-
dulatába ajánlom, térjünk a templomba, hálát adni
Istennek, hogy a mai nagyszerű és emlékeztető na-
pot elérnünk engedé s kérni az Egek Urát, hogy
áldása és kegyelme a jövőben is velünk maradjon.

Ugy legyen!

Ujdonságok.

— Időjárásunk. Ugy látszik, hogy az időjárás
mest ősz derekán akarja kipótolni, mit a nyáron
mulasztott. Nem csak meleg, hanem igazán hő nap-
jaink vannak. E hét első napjaiban a hőmérő ár-
nyékban 24½ C. fok meleget mutatott, mi október
havában minálunk ritkán szokott előfordulni.

— Népmozgalmi statisztika. A k.-vásárhelyi
anyakönyvi kerületben a múlt szeptember hó folya-
mán 14 gyermek született, 10 egyén halt meg és 3
házasság kötöttet. Az elmúlt 9 hónap alatt anyaköny-
veinkbe összesen 113 születés, 94 halál és 20
házasság vezetett be.

— Mulatság. A k.-vásárhelyi jótékony nőegylet
már e hó 14-én megkezdte fillérestélyei sorozatát,
ezeket az egyszerű kedves mulatságokat, melyek az
egész őszön át a városi és vidéki intelligencia
egyedüli mulatságát képezik. Most midőn a jótékony
nőegylet működése körét az általa kezdeménye-
zett női polgári iskola fenntartásával és fejlesztésével
bővítette ki, kétszeres mértékben megérdemli a köz-
önség pártfogását s reméljük, hogy társas estélyei
jövőre még nagyobb látogatottságnak fognak örve-
deni, de hangsúlyoznunk kell azon véleményünket,
hogy a nőegylet, — tekintettel azon körülményre,
hogy az új leányiskola fenntartása nagy kötelességeket
ró az egyesületre, — igen helyesen tenné, ha fillér-
estélyek helyett rendes heti társas estélyeket ren-
dezne a szokott egyszerűséggel, de magasabb belépti
díjakkal, mert azt mindenki könnyen beláthatja, hogy
egy elég változatos programért s reggelig tartó
táncmulatságért 30 kr igen kevés. A közönség a
falemelt belépti díjakat készségesen elfogadja s e
mellett a szép cél is jobban elő lesz mozdítva.

— Az aradi vértanúkért a k.-vásárhelyi r.
kath. templomban október 6-án d. e. 10 órákor
gyásztantestület lesz, melyre a hivatalos testüle-
tetek és a nagy közönséget meghívja a plebániái
hivatal.

— Tüzeset. Alig van a vármegyében olyan köz-
ség, mely annyit szenvedne a tüzvészettől, mint Polyán.
F. hó 27-én éjjel is nagyobb tűz volt ott, mely 4 gaz-
dának jelentékeny kárt okozott. Boldizsár Sándor,
Opra Mihály Béla, Opra József és László József
gazdáknak egy-egy csüre a bennük levő összes ta-
karmányokkal együtt elégett. A kár összesen 1613
frtra tehető.

— **Rosz és jó barátok.** Ha az embert ellenségei verik meg, — ha sajnosan esik is — némi vigasztalás még is van a dologban, — de mikor valakit a jó barátai döngtetik el, ez kétszeresen fáj s egyenesen kétségbeesztő. Ez a keserű érzés kinozza volái Menyhart Ferenczet, ki nehéz sebeiben kórágyán fekszik s kit egyik napon este 6—7 óra tájban jó barátai közrefogtak s úgy elverték, hogy legalább 4 hét kell, míg lábra állhat. — Hasonlólag járt Keserő Lajos lemhényi lakos is, kit pálinkázás közben szintén jó barátai verték véresre s ki e miatt nyomni fogja vagy 4 hétig az ágyát. — Jobban járt ezeknél volái Sándor József, kit ellensége vert meg. Ugyátszik, hogy nálunk az ellenségek kisebbet ütnek az emberen, mint a jó barátok, mert Sándor József a kapott ütlegeket 2 hét alatt kiheveri.

— **R. Kovács Laura** az országjáró előnyösön ismert és ünnepeztetett recitátornő, jövő vasárnap este a tanácsház dísztermében szavalati estélyt fog rendezni. A kitűnő művésznőről már annyi szépet és dicsőretet írtak a fővárosi és vidéki lapok, hogy mi szükségtelennek tartuk működéséhez reklamokat írni s csupán annyit kívánunk megjegyezni, hogy a ki a magyar költészet műremekeit a legkiválóbb előadásban akarja élvezni, az okvetlenül halgassa meg e művésznőt, mert e nemből nagyobb műveltséget jelenleg Magyarországon senki sem nyújthat. Az estély műsorát jövő számunkban közölni fogjuk.

— **Öngyilkosságok.** Ikafalvi Pánczél Albert 62 év sulyát hordozta vállán s ezen kívül folytonosan betegeskedett. E kettős baj úgy elkésztette szegény öregot, hogy f. hó 1-én lakásán felakasztotta magát. — Hasonlólag öngyilkos lett almási Fábán József is, ki egy rossz pillanatában revolvérrel föbe lőtte magát. Hogy mi vitte a 19 éves ifjút a végzetes tette, nem lehet tudni.

— **A közdivásárhelyi jótékony nőegylet** folyó hó 8-án d. u. 2 órakor, a városház dísztermében özv. Cserey Jánosné sz. Zathuretzky Emilia egyleti elnöknő elnöke alatt, rendkívüli közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. Elnök megnyitja. 2. A mult közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 3. Az alapszabály módosítása feletti intézkedések. 4. Indítványok, melyre az egyleti tagok, valamint az ügy iránt érdeklődők tisztelettel meghívottak. K.-Vásárhely, 1899. okt. 3-án. Székely Jánosné, m. elnök. Farkas Miklós, n. e. jegyző.

— **Aristoteles.** Az 6-kor legnagyobb bölcese Nagy Sándor nevelője. Mindaz, a mit írt, hat mint egyetlen más író műve sem. Mai világunk

alapjaiban ő a leghatalmasabb kődarab. Husz száz év nem tudta tönkre tenni, nem tudta meghaladni az ő agyának logikáját. Az adatok, a miknek alapján ő bölcselkedett s felépítette világnézetét, megváltoztak, elavultak, de az építés módja ma is ugyanaz, a mivel ő élt. Az elméművek építői között nem akadt eddig, a ki hozzá hasonlatos lett volna. A cosmogoniának első művelője ő. A csilagászat törvényeit a görököknek ő magyarázta. A belső világ rajzának nincs igazabb képe, mint az ő etikája. A költészettannak nincsenek örök igazságai azokon kívül, a miket a ő megirt. Dacolt az ő doctikája minden idővel. A francia klasszikai dráma az ő félreértett tanítására építette fel a hármasesység gondolatát. S midőn Lessing e bilincseket szétzúzta, megint csak Aristotelesre hivatkozott, s ő rá építette a maga szabadabb felfogását.

Aristoteles pályája az emberi szellem nagyságának s a nagy igazságok örökkévalóságának példája.

Életéről és munkáiról eleven, vonzó és tanulságos képet nyújt a Nagy Képes Világtörténet most megjelent 38. füzet. A tizenköt kötetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik, egyet. tanár, a görögökről szóló kötet szerzője dr. Gyomlay Gyula akadémikus. Egy-egy kötet ára díszes félbörkötésben 8 frt; füzeteként is kapható 30 kr-ával. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadónál (Révai Testvérek, Irod. Int. Rt. Budapest, VIII., Üllői-ut 18.) s minden hazai könyvkereskedés után.

— **Párisi Divat.** Most közeledik befejezéséhez az V. évfolyam. Ez idő elég volt arra, hogy a magyar divatlapok hölgyközönségével megismertesse azt az óriási különbséget, mely a valódi, hamisítatlan eleganciájú párisi izlés és a Berlinen, Bécsen keresztül hozzánk importált dolgok között van. A „Párisi Divat” olvasói nálunk, a vidéken is, úgy tudnak öltözni, mint a valódi „parisienne”, vagyis választékosan, előnyösen, finom izléssel, eredetien és mindezt kevés költséggel, amire szintén a „Párisi Divat” segíti reá olvasóit. Hogy ez így van, annak bizonyosságául elég, ha csak röviden felsoroljuk azon előnyöket, a melyeket a „Párisi Divat” nyújt olvasóinak: fénykép után készült ábrák a párisi első czégek mintaruháiról, ezekhez bő magyarázat, szabásrajzok a párisi szabóktól divatsürgönyök londoni és párisi levelezők tollából: ábrák a kézimunka, butorzat, aszalterítés, lakásdíszítés köréből. — Az

összes cikkeken kívül a szerkesztői posta is azt a célt szolgálja, hogy a hölgyeknek mindenre nézve magadható legyen a legteljesebb fölvilágosítás. Minden számhoz regénymelléklet. „Párisi Divat” előfizeti ára egész évre 8 frt, félévre 4 frt, negyedévre 2 frt. A „Pesti Hírlap”-pal napilappal együtt egész évre 18 frt, félévre 9 frt negyedévre 4 frt 50 kr. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal. (Budapest) V., Váci-körút 78.)

A „Magyarország”, ez az annyira elterjedt lap nagy sikereit annak köszönheti, hogy irányzatát semmiféle magánérdek által befolyásoltatni nem engedi. A nagy közönség a maga eszematlan érzékével hamar felismerte ezt és innen magyarázható az a példátlan rokonszev, a melylyel az ország olvasóközönsége ezt az újságot felkarolta. Mindenki tudja, hogy mekkora része volt a „Magyarország”-nak a 30 év óta ránk nehezű politikai rendszer megdöntésében és hogy most is milyen éber szemmel őrködik azon, hogy az ország folyamatában levő politikai átalakulása nagy nemzeti céljaink biztosítására kedvezőleg történjék meg. Emő nagy cél megvalósítása végett sorakoztak a „Magyarország” zászlója köré az ország legkiválóbb publicistái. Kizárólag e lapnak szenteli roppant szellemi erejét a magyar publicisztika díszes és büszkesége: Bartha Miklós. Vezércikk-írói közé tartozik Kussuth Ferenc is. A lap élén pedig Holló Lajos orsz. képviselő áll, a kinek nagy tevékenysége és minden közügyünk iránti érkeke általánosan ismeretes. Odaadón támogatja őt munkájában Dr. Lovász Márton, a lap felelős szerkesztője.

Ki kell még emelnünk, hogy a Magyarország hírszolgálatát a leggyorsabb és legtekélyesebb úgy, hogy ez a lap a magyar hírlapirodalomban valószínűségi specialitás számba megy. A vidéki olvasó ugyanis márkor reggel kezébe kapja az ellőtte való napnak hű, pontos, megbízható és kimerítő krónikáját. Előfizetési ára a lapnak egy évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyed évre 3 frt 50 kr., egy hóra 1 frt 20 kr. Az előfizetési pénz postautalványon a Magyarország kiadóhivatalába (Budapest, Teréz-körút 19. sz.) küldendő.

— **Felhívjuk az érdeklődők figyelmét** a 18 év óta fenálló, teljesen megbízható specialista cég J. Reif hirdetésére. E hírnöves cég árjegyzéket kívánatra dícsértén és ingyen küld, és mindenkinek, ki lapunkban lévő hirdetésre hivatkozik, 20% engedményt ad.

20% engedményt kap mindenki,

GUMMI

és halhólyag, az egyedüli legbiztosabb, legmegbízhatóbb és teljesen ártalmatlan, gyorsan és könnyen alkalmazható óvszer férfiak és nők részére. Ára tucatonként eredeti párisi minőségben frt 1.—, 2.—, 3.—, 4.—, 5.—, 6.—, 7.— és frt 8.—. Bouts americ. tucatzja frt 3.—, 4.— és frt 5.—. Női óvszerek: Hasse tanár-féle frt 2.—, Mensinga tanár-féle frt 2.50, dr. Carlet-féle frt 2.—. Ezen női óvszerek százszor is használhatók.

Hölgy szivacsok, valódi párisi, tucatonként frt 2.—, 3.—, 4.—, 5.— és frt 6.—. Diana óv havi kötő nőknek, legjobb a világon, darabja frt 2.50.

Kimerítő árjegyzék zárt borítékban ingyen és bérmentve. Megrendeléseket pontosan és dícsértén eszközöl utánvét mellett vagy a pénz előleges beküldése után.

J. REIF
Bécs, Brandstätte 3.
1881-ben alapított hírnöves higieniai specialista cég.

20% engedmény!

ki e hirdetésre hivatkozik!

621. szám vh.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a k.-vásárhelyi kir. járásbíróaság 1899. évi V. 188/8. számú végzése következtében Kis Lajos javára Alsóernátonban Domokos Tamás ellen 25 frt 55 krs jár. erejéig, 1899. évi Augusztus hó 3-án fogantatott kielégítési végrehajtás útján foglalt és 430 frtra becsült széna, 4 ló, fejős bival, két malaczos gőjből álló ingóságok, nyilvános árverésen eladnak.

Mely árverésnek a k.-vásárhelyi kir. bíróság V. 188/8. 1899. sz. végzése folytán 25 frt 55 kr. tőkekövetelés en-

nek kamatai és eddig összesen 32 frt 55 krsban bíróilag már megállapított költségek erejéig, Alsóernátonban a község házában leendő eszközölésre 1899. évi október hó 13-ik napjának délutáni 2 órája határidőül kitűzetik és ahoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében, készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is elfognak adni.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számított.

Kelt K. Vásárhely, 1899. évi október hó 1-ső napján.

Kakucs Ádám,
kir. bírósági végrehajtó

H i r d e t é s e k
felvétetnek
e lap kiadóhivatalában.

Ny. Ifj. Jancsó M.-nél K.-Vásárhelyt.